

I. J. N.
HISTORISK AFHANDLING
OM

**SJÖSTADEN
RAUMO,**

HVARS
FORRA DEL
MED VEDERBÖRANDES SAMTYCKE
UNDER

HISTORIARUM OCH MORALIUM PROFESSORENS
SAMT NU VARANDE KONGL. ACADEMIE
RECTORENS,

HERR **JOHAN
BILMARKS**
INSEENDE,

Til allmän granskning öfverlämnas

AF
SVEN MELLENIUS,

NORR-FINNE.

DEN 30 MAJ ÅR 1770

På vanlig tid och ställe.

Å B O

Tryckt hos JOHAN CHRISTOPH. FRENCKELL.

Tryckt hos S. Thore

KYRKJÖHERDEN
Uti SJÖ- STADEN NYSTAD,

Wälärewördige och Höglärde,

**HERR SAMUEL
MELLENIUS,**

Min Högtårade Allerkjäraste FADER,

Mitt sinne känner i dag en innerlig för-
nöjsamhet, då jag offentligen får bety-
ga den barnsliga vörtnad, som jag alltid hyst
för Mina Huldesta Föräldrar. Huru lyckelig
vore jag icke, om jag på detta papper kunde af-
skildra Min K. Faders otaliga välgärningar och
min skyldiga årkänsla. Men min lott är at kän-
na min skuld och min oförmögenhet, min
tacksamhet och min svaghet. Tillåt dock, Min
Huldaste Fader, at dessa blad, som utom Eder
frikostighet aldrig fått se dagsljuset, måga va-
ra et vedermåhle af hvad en ömsint sonår sina
Föräldrar skyldig. En blid Förfyn tildele Mine
Huldaste Föräldrar i ymnigaste måtto alt det
goda, som kan göra deras lefnad lätt, förnöj-
sam och långvarig. Uti denna tro-innerliga ön-
skan har äran til bleka stoftet framhärda

Min Högtårade Allerkjäraste FADERS

Ödmjuk - lydigste Son
SVEN MELLENIUS.

KYRKJOHERDEN
Uti SJÖ - STADEN RAUMO

Wälärevördige och Höglärde

**H_{R.} M_{AG.} ADAM GERH.
SACKLINIUS,**
GUNSTIGE GYNNARE.

Om jag med denna Historiska afhandling om Raumo Stad, kunnat afbörda mig en skyldighet emot min fosterbygd och giordt det allmänna något nöje; så äro Allmänheten, Fosterbygden och jag Herr Kyrkjoherden derföre förbundne; hålft Herr Kyrkjoherden har af vanlig kärlek för Finska Historien haft all möda ospard, at lämna mig nödiga underättelser til befrämjande af min förefats. Tillåt derföre, Gunstige Gynnare, at dessa få blad, som Eder med full rätt tilågnas, måga tolka Eder godhet och min wördnad. War ock tillika försäkrad, at trägna böner för Eder beständiga wälgång skola aldrig saknas hos mig, som med skyldigaste högacktning framhårdar

Wälärewördige oc Höglärde Herr Kyrckjoherdens

Ödmjuke tjenare
SVEN MELLENIUS.

BORGMÅSTARE

OCH

RÅD

I

SJÖ-STADEN
RAUMO,

SÅ OCH

Stadsens ÄLDSTE,

Tillika

Med the öfriga af det Hedervärde

BORGERSKAPET,

Tillågnas detta Academiska arbete i ödmjukhet, af

Den Högtärade MAGISTRATENS

Samt

Det Hedervärda BORGERSKAPETS

Ödmjuke och hörfamme
tjenare

SVEN MELLENIUS.

Alla tidars erfarenhet visar nogsamnt, at uti mån-
 nislige saker ingen ting är vissare, än deras obe-
 ständighet, så at äfven de värk, som tyckas
 trofsa den alt förtärande tiden, snarare, än man
 förmodar luta til sin undergång. I synnerhet sätter Hi-
 storien om Städer denna sak utom alt tvifvelsmål. Man
 lägger grunden til Staden *Troja*; des rymd är i början
 nog inkränkt, men den utvidgas småningom i samma
 måhn, som innevärnarne tiltaga uti myckenhet och ri-
 kedom, och denna Stad stiger inom några tidehvarf til
 den högd af magt och anseende, at den förfätter de näst-
 gränfande Folkslag dels i förundran dels i fruktan. Men
 välmagt alstrar högmöd, som visar sig med andras för-
 fördelande; hvarigenom sker, at på en enda natt ram-
 lar hela den Majestätiska bygnad öfverända, på hvilken Fä-
 der och Förfäder uti många leder tillbaka använt myc-
 ken möda och stora omkostningar. Af en präktig Stad
 qvarblifver endast en ofantelig stenröfsja, hvilken ock
 efter handen så förminskas, at det fält, som nyligen
 prunkade med de rikesta palatser, inom kortt tid förvand-
 las til ängar ock sädesåkrar. Tvärt om se vi på en
 ödemark eller vid en hafs- bugt byggnader upstiga lika
 som utur jorden: ortens bequämlighet samt hopp om
 lättare utkomst läcker dit hopetals människor, som slå
 der ned sina bopåhlar: innantil sätta slögder och handel
 all ting uti rörelse, och utanföre gifva fruktbarande fält
 et angenämt utseende. Huru nyttigt, ja huru nödigt är
 icke, at betrakta dessa GUDs Rättfärdighets och God-

hets speglar! Nu ehuru väl världsliga visheten ej utan grund synes stadga, at hvar och en bör anse hela verden som sitt Fädernesland; i hvilken mening *SOCRATES* har varit, som *CICERO* om honom berättar; så hafva dock alle, som rätt tänkt, gillat *EURIPIDIS* utfaga, at man är skyldig till at i synnerhet älska sin Fosterbygd. Hvarföre ock berömlige Männ hafva, nåst Gudsfrucktan, tykt de stunder vara bäst använde, som de till sit Fäderneslands heder och tjenst upoffrat. I synnerhet hafva Svea Rikes innebyggare flera ordfaker, at bland andra Filosofiska Vetenskaper vårda sit Fäderneslands minnes märken. Ty Sveriges store Konungar hafva dels sielfve arbetat uti denna vetenskap, såsom *GUSTAF ADOLPH*, dels hårtill upmuntrat sina undersåtare, såsom *CARL XI*, dels ock hafva Riksfens Högloff. Collegier flera gånger förklarad, at af alla Academiska arbeten voro de i synnerhet för dem angenäma och nyttiga, som afhandlade någon del af Topographien. Dessa ordfaker hafva äfven föranlåtit mig, at samman-skrifva och såsom et Academiskt snilleprof utgifva en kortt Historia om *Raumo* Stad, hvilken ej ännu, så vida mig är bekant, af någon blifvit vidrörd. Jag röner nogsam de svårigheter, som i denna förefats mig förekomma, jag saknar ock de urqväden, som kunde gifva anseende åt mitt arbete; men jag skal dock söka at bidraga något til detta ändamål. Gynna imedlertid, Benägne Läsare, mitt oskyldiga företagande, och låt ej et arbete, som begyns i så god affikt, sakna din välvilja.

§. 1.

Den Stad, hvares beskrifning dessa blad skola innehålla, kallas på Svenska *RAUMO*, men på Finska *RAUMA*. De lärde torde finna detta namnets ursprung vara

ra nog tvetydigt. Fornålskare låra hållt vilja hänleda det samma ifrån Norrska Hjalten *RAUMUR*, som var NORRS Son och THORES Soneson, hvilken i synnerhet stiftade *Römariket* i Norrige. NORR hade et ganska vidsträkt Rike, och satte sig antingen neder i Finland, der hans förfäder länge hade bodt, eller åtminstone togade han härigenom, då han sökte efter sin borttröfvade Syster *GOA*, som omständeligen berättas i Sagan: *Fundin Norregur* eller *Norriges upfindelse*. Efter Fadrens död emottog Sonen *RAUMUR* detta Riket, och underlade sig alla de folkslag, som bodde imellan Skottländska hafvet och Finska Viken. Och som denne *RAUMUR* gjorde sig så lyfter och namnkunnig, at ej allenast fordomdags stora och högbröstadde Männ efter honom blifvit kallade *Raumar*, som *Thorsten Vikingsons Saga* förmåler, utan äfven starcka och tiltagsne Männ ännu i Götha Rike kallas *Ramer* och *Ramur*, så har ock lätteligen en ort i vårt Finland af samma Drott kunnat få sitt namn. Men fastän vi ingalunda neka, at vår Stad är urgammal, så hafve vi dock desutom ingen anledning at tro, at des ålder stiger ända up til *RAUMURS* tid. Vi lämne derföre denna *etymologien*; väl vetande huru litet man i Historien kan bygga uppå ordens blotta likhet. Och emedan uti Finska språket förekommer ordet *Rauma*, som betyder *Sund*; så är sannolikt, at sjelfva Sundet utan för Staden egenteligen blifvit kalladt *Rauma*, äfven som en del af Norrbotniska viken ännu kallas *Raumo-Sjön*, och at Staden sedermera fått sitt namn af dessa vattu-rymder. Ty det har varit et ganska allmänt vedertagit bruk hos de Nordiske Folken, at nämna Städer af de nästliggande *Sunden*. Således hafva vi *Bogesund*, nu *Ulricabamn*, *Askersund*, *Vestervik*, at förtiga flera soknar uti åtskilliga Rikets provincier, som blifvit kallade *Sund*. Denne mening vinner ännu mera tro-

vårdighet deraf, at förr ungefär Femtijo år sedan visste man ej af någon annan segelled til denna Stad, än genom *Aico*, som är et djupt och från klippor och bränningar fritt Sund, hvilket sträcker sig från Botniska viken in til Staden. Detta Sund är så bekant, at des namn finnes utfatt på några våra Landt-Chartor och Sjö-kort. Desutom när man Sjö-ledes skall färdas hit, måste man förrut segla genom åtkilliga *Sund*, både större och smärre; af hvilcka de fläste hafva fått sitt namn af *Rauma*, såsom til ex. *Syvä-Rauma*, *Petåjåxen-Rauma* m. m. Hamnen är allenast $\frac{1}{2}$ mil ifrån Staden belägen, och kallas *Salmensuu*, det är hafs-viks-munn. Det har fått sitt namn af det den verkligen är, nemligen en *Munn* eller öpning til hafvet, ifrån det *Sund*, vid hvilket Staden är belägen. Men om någon skulle tycka, at denna *Ety-mologie* är för enfaldig, så må han hänleda namnet af Hebræiska ordet הַגֵּד , som betyder en *högd*, hvilket dock aldeles intet kommer öfverens med Stadens belägenhet, som ligger på et nog lågt ställe. Eller kan han påstå, at de här boende Munckar härigenom velat förnya minnet af Propheten SAMUELS Födelse-ort, på et sätt, som hos dem varit mycket brukeligt; emedan man af Historien finner, at desse Fäder ofta gifvit Bibliiska namn åt små oansefne Klostre; hvilken gifning vi dock lämne uti hvars och ens frihet at antaga eller förkasta.

§ 2.

Hvad Staden *Raumos* belägenhet angår, så är den efter deras observationer och uträkningar, som arbetat på Geographiens förbättrande här i Finland, belägen under 61 grad 7 min. Polhögd; men des longitude har ej ännu af någon blifvit determinerad. Inga lämningar visa, at Staden i fordna tider har legat längre ifrån

ifrån hafvet; hvilket de gamle för större säkerhets skull vid sina bopålar nedslående gemenligen hafva i akt tagit. För öfrigit är *Raumo* belägen i Björneborgs Län, Nedra Satagunda Hård, och ligger på en jämn och vacker slätt, måstadels bestående af sand och sandmylla, och på alla kanter, undantagande Sjö-sidan, omgifven af Berg, ehuru på åtskilliga distancer och med olika affättningar. Belägenheten är derföre ibland de sundaste, emedan här äro imellan högderna tillräckeliga våderdrag, hvilka äfven befrämjas medels den lilla bäck, som flyter genom Staden, och med sitt fall sätter en mjölquarn uti rörelse. Hvad gräntorne beträffar, så omgifves Staden på alla sidor af des egit Kyrckio-gäld eller Lands-Församling. Men när man hunnit öfver dessa gräntor, så möter i Öster *Lappo*-Pastorat; i söder *Pyhämaa* Pastorat; uti Sudost *Letala* Socken, uti Norr *Eura äminne* Socken, men på västra sidan öppnar sig redan af Botniska viken. Efter gjorda afvägningar har man funnit, at *Raumo*-Stad ligger öfver vattubrynet i hafvet högst til 6 Svenska fot. Om man derföre skulle antaga Herr von DALINS hypothése om vattuminfningen, måste så väl denne, som många andre Städer, blifvit anlagd uti sjelfva Sjön, och för 330 år, då han fick sina första Privilegier, har den som knappast hunnit at resa sig up utur brynet af de svällande hafsvågorne. För öfrigit som jordmånen är mycket fruktbar, så ser man ock Staden på tre sidor omgifven med frödiga åkrar, blomster-rika ångar och löffulla kullar, hvilka i synnerhet om tommären gifva åt Staden en ganska behagelig utsikt.

§. 3.

Vi hafve nog länge uppehållit oss, at bese jordmänen och yttra belägenheten: Vi gå nu in i sjelfva Staden

den, hvars enfaldiga och oordentliga bygnader straxt utvifa, at han är ganska gammal. Man ser ej här några snör-rätta gator eller reguliera quarter; et arbete, som i synnerhet röjer den nyare tidens smak och flit: utan invånarne hafva uppbyggt sina hus, såsom antingen en händelse eller bequämligheten gifvit dem anledning. Ehuru det är vist, at Staden blifvit afmått, så hafve vi dock ej ännu, ehuru mycken möda vi använt, kunnat bekomma des grund-ritning. Man finner härstädes icke stora och höga hus med flera våningar, ej eller sådane som äro bygde af sten och tegel, förutan sjelfva Kyrkjan: ty de flåsta invånares knappa vilkor hafva tvungit dem at nöja sig med medelmåttiga hus, hvilka dock af naturen åga, hvad lyckan och en utvald bygnings-konst dem nekat; emedan man ifrån dem åger en fri och behagelig utsikt, så väl åt Sjö-sidan, som åt Lands-bygden. I Staden äro tre Tullar, af hvilka den västra, som tillika är Sjö-Tullen, är den indrågtigaste. Om vår Stad i forna tider varit Folkrikare och förmögnare, än han nu är, det våga vi oss icke, i brist af nödvändiga documenter och andra minnesmärcken, at fastställa. Man kunde dock lätteligen falla på den tancka; emedan då Staden i förra Sæculo ågt det femtjonde femte rummet ibland Svånska Städer, som Herr GYLLENSTOLPE oss lærer (a) så har den nu blifvit flyttad neder til det Sextijonde Fjerde stället. (b) Men omvi icke alt förmycket bedraga oss, så grundar sig denna ordning snarare på andra tillfälliga ordfåker, än uppå Städernas ålder eller relativa styrcka fins emellan. Ty ingen lærer påstå, hvarken at Götheborg är äldre än Skara, ej eller at Sigtuna är förmögnare än Wasa. Desutom äro nu förtiden i Staden 180 reguliere Tomter, utom någre flere, som äro bebygde på berget i Söder; hvilka dock är små och irregulere.

(a) Se des Beskrifning öfver Sverige. 8 Bok. (b) Se Ständernas beslut vid Riksdagen år 1720.

§. 4.

Då man vill undersöka gamla Städers ursprung, forlorar man sig gemenligen uti mörcker och ovisshet. Undertiden ser man en ikymt af sannolikhet, men undertiden öfverhöljes man af tjokt mörker. Detta gjåler ock om Staden *Raumo*. Det finnas någre, som påstå, at Staden råknar sin ålder från Svenska Konungen ERIC IV:s tid. Om så vore, så är lika fult ovist, vid hvad tid Staden blifvit anlagd. Ty som det ej ännu är fullkomligen afgjordt, huru många Stohl-Kongar med det namnet ERIC hafva regerat i Sverige, så är klart, at Stadens ålder ännu är problematisk. Men om vi borttskråda skalet af denna berättelse, så torde vi komma til någon kärna af sanning. Följer man således våra trovärdiga Håfdateknare, så finner man icke Fjorton, såsom i allmänhet föregifves, utan allenast Tolf Svenska Konungar, som hetat ERIC. Den Fjerde af dessa är ERIC, Konung BIOERN den Andras son, som någon tid var sam-Regent med sin Broder, Konung BIOERN på *Håga*, och hvilken uti *Hervara-Saga* kallas *EIRIKUR Upsali* eller *Upsala ERIC*. Det är bekant, at denne lefvat i Nijonde Sæculo; på hvilken tid Sveriges Konungar företogo sig åtskilliga hårtåg åt Österlanden, och är således icke underligt, om denne modige Drott har på vår Strand anlagd en Stad, som småningom både til vidd och styrcka tiltagit. Men andre vela dock föregifva, at Staden *Raumos* ålder sträcker sig ännu längre tillbaka; hvarom, som berättas, uti en fordom i gamle antiquiteter hållen, samt hos en hederlig och aldrig Prästman i Österbotn funnen minnesbok mera skal för-

förmålas. Men hvad trovårdighet dessa Sagu-brott för-
 tjena, ja om dylike någonsin varit til, derom hafve vi ej
 ännu kunnat blifva förvillade. Wi lämne därför så of-
 säkra och mörcka meningar: men det vet vi, at Oster-
 botns invånare fordom mycket besökt denna plats och
 hytt sina varor med dem, som ifrån andra orter i Finland
 sig härstädes förfamlat. Bytes-Platsen, förr än Staden
 blifvit bygd, skal då varit *Bekisari* en stor *Holme*, som
 ännu ligger under Staden, vid hafsbandet belägen; hvil-
 ken ock finnes nämnd på våra Landt-Chartor. Detta,
 jämte det myckna fiskandet, som fordom här mera id-
 kats ock varit indrågtigare, än uti sednare tider, har
 utan tvifvel gifvit folket första anledning, at bygga och
 bebo denna fläck. Denna anmärckning, äfven så väl
 som flera andra, hvilka i denna afhandling förekomma,
 har Kyrckioherden i *Raumo* Herr A. G. SACKLINIUS
 gunst-benågit lämnat mig.

§. 5.

En Stad kan ej längre bestå, mindre tilväxa, utan
 den får njuta visla fri-och rättigheter. Om de första
 minnesmärcken af Svänska Konungars frikostighet emot
 våra Städer hunnit förvaras til vår tid, så skulle man
 derigenom få mycken uplysning om deras uprinnelse.
 Men det har varit nästan en allmän olycka för vårt Fä-
 dernesland, at det förloradt största delen af sina äldste
 privilegier dels genom tidernas omskiften, dels genom
 Münckarnas vidsteppeliga afund, dels ock genom gran-
 nars våldsamheter. Det har ock ofta händt, at männi-
 skjerne mera bevekte af ortens bequämlighet, än af
 Konunga förläckran, flyttat tillammans, och ändteligen
 förtjent, at med våra Konungars privilegier blifva för-
 sedde. Denna mening tro vi i synnerhet passä på Sta-
 den

den *Raumo*, hvilken långt förr varit bebodd, innan is-
vånarne år 1442 af då varande Riks-Föreståndaren CARL
Knutsfon århöllo sina privilegier. Herr TUNELD förer väl
Stadsens privilegier til år 1441; men uti Staden finnes
ej något, som är äldre, än af år 1442. Förmodeligen
gjöra vi våra Läsare en angenäm tjänst, om vi i ord-
ning framgifva dem, som vi århällit, och hvilka både
sam- och fram-tid bör veta.

N:o 1. af År 1442.

Iach Karl Knutsson Riddare kännis oc gör wethli-
git medh th-a mith vppna b-ff, ath jach haffver wnth
Borgara i Rama på mins nadig. H.a Konung Cristof-
fers veggr ath the skulo oc magha brwka thers köpfla-
ghan i allo mattho som the Borgara göra i Abo byggja oc
boo badhe sälja oc köpa oc niwtha all the lagh råth privile-
gia oc frihet som the haffwa i Abo Thy forbiwdhr Iach
på mins H.a Konungs veggr alla fogotta, æmb.tz men
oc alla andha hwa the helst kwna wara thm hreæ-
moth at hindhr ellre qwalia i naghähanda matho.
Datú Cast.o Abo Anno Dn-i Mcd x l n d o viij daga
effthre Quast.i n-ro sub Sigillo

N:o 2. af År 1444.

Vij Cristoffer mz Guds nadh Swerigis Dámarks
Norgis Wendis oc Gotes Konungh palantzg-ve på Ryn
oc Hertigh i beyern gøre witerligt alle men at wi aff
wor söndrlige gunst oc nade have wnt oc gifvet mz
thzta wort opne breff wore borgara i rawmä i Findland
liggjende at haffve nytja oc brvka Köpstads Lag frihet oc Ræt
Oc ath the moghe have borgamestara oc rædmen som an-
dre wore Kjöpstædr i vort Righe Swerige have Oc have
vi befatat oss ælskeligh oc wardugh Fadhr Biskop Mag-
nus oc wor embtzman oppo Abo, een beskedin Man
thr til wor byfogeht at skicke som wor skat saköre oc rænta
thr aff wpbare skall oc oss selfve ellr hwem wi thr

ell skicke oppo wore wegne thr frändeles goda redo före
göre Thy forbydde wi alle ehwo the hælzt åre oc fer-
delis wore foghete oc ambtzmén for-na wore burgara
ellr noghor at thm hr vdi mot thnne wore gunst oc
nadh i noghre matto hindre ellr hindre lathe qualja ellr
oforratta wndr wore Konungs, la hemd oc wrede. Da-m
Stockholm ja oct. v epye D-ni anno ejdem mcdxiiij
nostro sub Sec.rto pntibus appenf

N:o 3 af år 1461.

Wij Cristliern miz Gudz nadhe Danmarks Swerigs Norgs
Wendes oc Gotes Konigh, Hertogh i Schleswigh Grefve i
Holsten Stormarn Oldenborgh oc Delmenhorst göre alle
widerlicht at vi aff wor sänderliga gunst oc nadhe swa oc
upaathzat wor köbstadh rama maa thes ydermere bygges oc
forbätres oc wore borgher sammetstads mogha bliffve wedh
bestand Thi haffve wi unt stadfast oc fulbyrdh oc miz thez
vort obna brif annom stadhestom oc fulbordhom före-
scriffna vora borgher oc menihet i rama alle the frihet pri-
uilegia oc nadr som wore framfarne fæthr Konige i Sverige
thm vnt gifvet oc förlent haffva at nyde oc bruge miz alle
there article som the lyde oc utuise Oc vnne vi thm
at köpsla oc hantere there köpmantzskap swa uthrikis som
inrikis som andre wore köpsthemen hr i righet nyde
oc göre wor oc kronens told oc rettughet vforsonnt
Thi forbiwthe wi alle ehwo the helst år eller ware
känne oc eenkännehra wora fogheta oc embitzmen
börghemesser oc radlmen forferi-ne wore borgher oc
menihet i rama hr emoth at hindr eller hindr lade
eller i nogr mato vforrette wnder wor Konigzlige
hempd oc wrethe. Dat-ü in cast.o n.ro Stockholmen
die 6te Marie Magdalene n-ro sub Secret. pnbis app-
pens. anno D.ni millesi.o quadringentesi.o sexagesimo
primo,

N:o

N:o 4. Af År 1476.

Wij Kort m:z Gvdtz nåd Biskop i Abo Stias Str
 Swerigs riks Forstendr oc Erich Axelsson Ridder Gøre
 wittligt off haffwæ sijt och offerlesit nøgr framfarnæ
 Konunga i Sverige oc gode Hirrars briff rawmo borg-
 gara oc köpstad giffnæ ære eter. Tha haffwæ wi nw
 på rikits wegr stadfast oc fullbyrdh oc m:z thz wort opne
 biff stadfesto oc fulbordo fori-ne borgar oc menihit i
 rawmo alle the frijhet privilegia oc nadr, som före-
 nemd. Framfarnæ fader Konunga i Sverige thm
 vnt giffvit oc forlent haffwæ at nywthæ oc brukæ m:z
 alle thers artiele som the ladhæ oc vdwisæ oc vnæ wij
 på minæ rikisz radtz wegr thm at seglæ köpflage oc
 h:de thers kôpmanskap swæ utriks som inrikes som andr
 rikes kôpstdr hr i rikit nywde oc gøre all Crono Toll
 oc frijhet offorsymt Oc skolæ forn-ne borgare oc meni-
 hit i for-di rawma Stadh arligæ utgiffwæ Crono til
 rantæ Ottathije m-r. radelliga at sëmsta om fastalawæ
 oc skole the hollæ almogin rått wigt rått alnamall oc anr
 rat kôpflagr som tetz bôr Thy forbywde wi alle ehwo
 the helst ære ellr ware knde synderligæ alle fogethæ
 oc embitsmen borgmestr oc radmen for-de borgare
 och menihit i rawmo håremodh at hindr ellr hindr
 lathæ ellr i nøgre mottæ offorråttæ wid rikits oc wor
 hempd oc wredhæ Dat-m Castr. Aboens. d. cstræ
 dni Petr. nstr. sub Secret. & Sigill. Anni MCDLXX
 sexto.

N:o 5. Af År 1504.

Jach Swanthe Nilisz i Ekefiö Ridder Swerigs Riks
 Forstaandr gör allom withrligt ath jach aff sönnerlich
 gwnstth och godwillæ swæ och paa tetz ath minæ och
 Rikfens tro undersæather som byggie och boo i Rawmo
 köpstadh i Aabo biscopsdômæ mwghæ ytherlighar
 widh mach haalless oc thers Stadh byggie oc forbæ-
 thre, tha hafwer jach stadfasth belesswedh oc fulbordht

oc paa rikfens wggrr mz thz mijt opne breff stadhfæstr beleggwar allæ thers privilegier oc frihether som framfarnæ Konugr oc ærlighæ godhæ H.rr i Swerge for.ni Rawmo kopstadh for min tidh nw til th.ni dag wnth giffvit haffwæ at niwthæ brukæ oh behallæ mwgghæ och skullæ besönnerlighæ at the mwgkæ seglæ och laglighæ brukæ thers kopmanschap swa wæl uthriks som inriks som andra kopstadhsmän h.r i riket niwthæ och göræ togh swa forwarrdh, at the ej seglæ skullæ til Gotlandh eller rikfens fiendæ Hwo the hælst kunna waræ oc nær forbwdh görs at ingha maa segla aff Stockholm Aabo Stadh eller anærstads skullæ och forndi Raumo borgr hwaringu seglæ uthriks swa længæ thz forbwdh staandands bliffwer Hwo hremot dyrffwes göræ skall haffwæ forbrutidh hwis han haffr mz at faræ Thes forbiwhd jach alle ehwo the hælst æræ eller waræ kunnæ som foræ min och rikfens skuld wiljæ skullæ göræ och lathæ besöndliga foghethembetsmän borghæmæstr radhman for.ni rawmo borgr h.remoth paa sinæ p.vilegier och frihethr ath hindræ eller hindræ lathæ, mödhæ quæliæ ellr i naaker motthæ oförræthæ widh min och Rikfens strngæ hæmpd oc plicth. Giffw oc Scfft paa Aabo Sloth Sn. Pedrs dag ad vincla vndr mijt Indsigli Anno D-ni etc. MDqvarto.

N:o 6. Af År 1512.

Lyder aldeles ord ifrån ord, som N:o 5.

Jach Sten Sture i Ekelsö Riddr Swerigs Riches förstaandr Giör allom withrlich ath jach aff sönerligh gwnst och godwilja - - - - - Giffvit i Raumo kopstad upa Dn. exaltationis Stæ Crucis wndr mijt Infigle Anno Dni Millesimo qv.gentl'o Duodecimo.

N:o 7. Af År 1546.

Wij Gustaff med Gudtz nåde Swerigis Götis och Wendis Konung, Göre witterligitt Att wij af synnerlig gunst

gunst och nåd haffwe tagit och anamnedt, som wi och nu medt thza wårt åpne breff tage och anamme These wåre trogne vnderfåther, Borgemåstere, Råd och menigheten vdi wår köpstad Raumo i Norre Finland och Åbo län vdi wårt Konungslige hågn, wårn, frid och förswar besynnerligen till at hægna, frijde och försware them, theres hustrur, barn, hion, gårdar, godts och alt thz the åge rörligitt och orörligitt, för alt öfverwåld och orette, och udi theres råtfårdige saker hielpet dem til rette, Thernåst så haffwe wi ock aff samma wår gunst och nåde, wndt och effterlatidt, som wi och hermz wne och effterlåthe, at samme wore underfzåter i Ravnoby måge och skole så hår efter som til thenne tijd bliffwe boendes och besittienz på then stådth och plats, som the hår til dagen gjort haffwe och nyte wåre och Cronones tompter, som the nu boo uppå till ewårdelige ågho, Efter the haffwe oss och Cronone samme tompter till fullo någje, och effter som them förelagt waridt haffwer medt Tw Hundrade Vngerske Gyllene samfålligen nu betaldt, för hwilken summa wi them och så hårinz quittere för oss och wåre Efterkommande Erfwinger och Rigens Konunger och Regenter. Wi haffwe och så gunsteligen vndt och effterlatidt, at the skole nyte bruke och beholle theres köpstads frijheter Lagh och rätt, som aff ålder warit haffwer, doch miz så skåll och förord, at hwad bud, förbud eller stadgar her i wårt Konungerike aff oss och wåre Elskelige Rigiszens råd allimånneligen utropes kunne, eller utropede åre, skole the och aldeles holle sich effter, wijd straff och peen, som sådana bud, förbud eller stadgar inneholle kunne, Och vnder sådana wilckor stadfåste wi the gamble privilegier och frijheter, som them af wåre framlidne Rigens Konunger och Regenter haffwe nådeligen gifne warit &c. Hvilket wi gifwe wåre foughther, Befallningsmån och alle andre, som för wåre skuld wele

och skole göre och lathe tilkanne at the icke i någor måtto göre förbemälte våre vnderfåther i Raumo heremott hinder plats eller förfång, wijd våre ogunste. Och täfl till yttermere wisse och bättre förwaring lathe wi witterligen hängie wårt Kongl. Secret her nedan före som giffwit och scriffwit år på wårt Slott Ståkeborg thn 14 dagen Augusti Anno Et Twifende Femhundra Fyratije på thz Siette.

Et annat under N:o 7. Af År 1539.

Wij Gustaff medt Guds NådeSwerigis och Götis &c. Konung Göre witterligit, at wi udi få motte utöfwerens warit haffwe med våre trogne underfåter, oss ælfkelige Borgemästere Rådth och menigheten uti wår köpstad Raumo wim theris årlige skatt, at the effter thenne dagh oss och Cronone årligen giffwe schole Tuhundra de m-kr ortt, utgifwands oc lessvererendes same Suma pengr wore scriffwere Stuffvu på Åbo Slätt årligen Sancti Henrics tidh om winteren. Så haffwe wi ock aff wår synnerlig gunst och nådhe unt och giffwit, som wi ock nu med thiz öpne breff vnne och giffwe förbe-de Raumo Borgere (dogh them som sjelffve husågande åre ther i bynn och ingom androm) frije för wår och Cronones Tull, oss til en behagelig tidh, Hwilket wi giffwe våre fogter och embetsmän tilkanne, at the icke göre förbe-de Raumo Borgere heremot hinder eller förfång. Dat-m opå wårt Slott Stocholm 22 Maj Anno &c. 1539 under wortt Secret.

§. 6.

Ibland de minnesmärken, för hvilka *Raumo*-Stad i synnerhet blifwit namnkunnig, år *Collegium Raumense*, hvilket på sin tid blifwit ansedt för et förträffeligit klöster och Schola. Det år således underligit, at MESSENIUS i sin *Scandia illustrata*, der han bland annat utgifver en förteckning på Catholska klöster och Collegier, icke et ord nämner om denna Finlands Hög-Schola. På hyad tid detta Collegium

legium blifvit stiktat, och om detta varit lika gammalt med Staden, hafve vi ej hvarken af tide-böckerne eller någon skrift, sådane som i tak och väggar plåga inristas, kunnat utröna. Imedertid är vißt, at då en del Franciscaner eller Gråbröder Munckar (a) genom predikande, andre af samma Orden genom tiggande förvärfvade sig dels Folkets ynnest dels stora inkomster, så hafva någre af dem använt sin tid på barns undervisning. Detta är uprinnelsen til det nämnskunniga Collegium *Ranmensæ*. Hvad huset angår, så anmärker Herr Kyrckjoherden SACKLINIUS med mycket sannolikhet, at det varit det samma med nuvarande Sacristian til Stads kyrckjan, hvadan ock den samma ännu kallas dels *korskyrka* dels *Gråbrödra kloster*. Nyfsnämnde Sacristia som vid Kyrckjans södra sida är upbyggd, är ock nog stor i anseende til Kyrckjan och försedd med höga fester. Des utom finner man rundt omkring Kyrckjan åtskilliga lämningar af hus, eldstäder, källare, m. m. hvaraf man kan finna, at här fordom varit et stort antal af Munckar och en vidlöftig hushållning. At härstädes ock fordom varit ett, efter tidernas skick, vackert Bibliothek, anser Herr Biskop RHYZELIUS för ganska troligt. Detta klöster tyches ock hafva haft vackra inkomster icke allenast af des fundations gods, hvilka Munckarne nog viste at bemästra sig, utan det har ock genom gåfvor och Testamenten blifvit stärkt. Flere torde efterfölgt Fru CECILIA OLUFSS-Dotters gifmildhet, som år 1451 testamenterade hit en half Låst Råg. Hennes Herre, Riddaren och Lagmannen, Herr HINDRIK CLAUSSON gjorde ock hit et vackert testamente år 1457. Utö Konung GUSTAF ERICSSONS första regements tid blef fuller i kraft af Westeråhs-Recess. 1527 detta kloster, såsom alla andra Muncka-nåsten i riket, til sina inkomster förringadt, men förrån berörde Recess yardt belevadt, så disponerade Högbemålte

Konung efter egit hehag med klostren uti Finland, hvilket nogsamnt kan inhämtas af Kongliga Brevvet, gifvit *Tisdagen nest efter Sancthe Birgitte vidues dag år 1526*. Ty här nämnes *Ruma* ibland de try i Åbo Biskopsdöme belagne Gråbrödra kloster. Detta lydde då och ända til år 1528 under interimis Biskopen VINCENTIUS. Hvaraf finnes, at Collegium *Raumense* florerat någon tid efter, sedan Evangeliska religionen blef införd; och fast än des anseende efter denna lyckeliga förändringen af- tog, så behölt det dock länge nästan det förnämsta rummet bland Finlands Scholor. Hvarföre ock Rectores härvid aktades värdige, at med Konglig fullmägt i sitt ämbete stadfästas. En sådan gaf Konung JOHAN åt Herr ANDERS ERICKSSON som Succederade Herr HINDRICH MARCUSSON, hvilken så blef Kyrckjoherde i *Raumo*. Men vi få tilfälle at framdeles mera tala om Scholan i *Raumo*. Nu anmärke vi allenast, at uti Collegio *Raumensi* hafva åtskillige vittre menn studerat, hvilka genom sin lärdom och sina förtjenster gjordt Församlingen och Fäderneslandet mycket gagn. Ibland dessa äro i synnerhet at märcka MÅRTEN SKYTTE, född af Adelig ått, som var den förste Evangeliske Biskop i Finland, och Theologiæ Doctoren JOHANNES Svenon. RAUMANNUS, som var sidst ifrån år 1610 d. 6 Nov. in til sin död Upsåla Academies Cancellor och Rector perpetuus (b).

(a) WASTOVIUS i sin klosterförteckning påstår väl, at *Raumos* kloster varit inrättat för Svart Munckar, men härutinnan har han mistagit sig. (b) Det måsta som angår Historien om Collegio *Raumensi* hafve vi tagit dels utur Herr Biskop RHPZELII *Monasteriologia*, dels utur Herr Borgmästare SIDBERGS *bandskrefne utkast til Historien om Raumo Stad*, uti hvilken likväl många paragrafer äro utelämnade.

